

PRIMII PASI ÎN SCRIEREA CREATIVĂ

Clasele III-IV

Editura CARMINIS

CUPRINS

Gânduri motivante de început	3
Să pornim la drum pe Tărâmul Imaginației!	5
I. Primul nivel: Ținutul Exploratorilor	7
Indicatorul 1. Desenul creativ	7
Indicatorul 2. Să fim inventivi!	8
Indicatorul 3. Figurile de stil	10
Indicatorul 4. Binomul fantastic	12
Indicatorul 5. Prefixul fantastic	14
Indicatorul 6. Crearea unei ghicitori	16
Indicatorul 7. Analiza personajului	18
Indicatorul 8. Poezia umoristică (Limerick)	20
Indicatorul 9. Minipovești comice	21
Indicatorul 10. Să ne folosim simțurile!	22
Indicatorul 11. Parodia	23
Indicatorul 12. Poveștile pe dos	26
Indicatorul 13. Salata de povești	28
Indicatorul 14. Ce se întâmplă după?	30
La finalul primului nivel. Felicitări!!!	31
II. Al doilea nivel: Ținutul Experimentatorilor	33
Experimentul 1. Construiește o poveste folosind cuvinte de sprijin.....	33
Experimentul 2. Continuă povestirea.....	43
Experimentul 3. Începe povestea.....	59
Experimentul 4. Povestește.....	66
Experimentul 5. Descrie.....	79
Experimentul 6. Alcătuiește o compunere/un text.....	92
Experimentul 7. Imaginează-ți un dialog.....	104
Experimentul 8. Ce s-ar întâmpla dacă...	115
Experimentul 9. Imaginează-ți că.....	124
Experimentul 10. Creează o poveste/un basm.....	138
Un sfat util din partea mea – Autoevaluează	153
La finalul celui de-al doilea nivel. Hrisov de scriitor în devenire	154
Gânduri motivante de final	155

Primul nivel: Ținutul Exploratorilor

... N-am folosit nici mătura Samanthei, nici covorul fermecat al lui Aladin ca să ajungem aici, în Ținutul Exploratorilor! În schimb, ne-am ajutat de puterea imaginației creațoare, combustibil secret, inepuizabil, ecologic și, mai ales, de viitor! Creativitatea este o trăsătură esențială a omului modern, în orice domeniu, iar tu ești unul dintre cei care vor revoluționa lumea!

Privește în jur! Cu ce crezi că seamănă acest ținut? ... Aaa, cu un labirint? Desigur, și eu sunt de aceeași părere. Uite ce de indicatoare ne ies în cale! Vezi tu, lucrurile stau cam aşa în acest moment: citim ce scrie pe fiecare indicator, care reprezintă o tehnică de scriere creativă, o explorăm, pas cu pas, iar în final, dacă parcurgem cu succes întregul drum, vom avea acces la nivelul următor. Fiecare tehnică de lucru îți va fi explicată pe înțelesul tău și exemplificată atât de mine, ghidul tău, cât și de partenerii noștri de drum din primul nivel, elevi de-ai mei, din clasele a III-a și a IV-a. Să-ți fac cunoștință cu ei! Se numesc Iulia, Alina, Andrei, Horia, Lucian, Diana, Patrik, Gabriela, Ancuța și Șerban. Menționez că fără talentul, entuziasmul și inocența acestor copii, cu care am experimentat tehniciile de scriere creativă, nu ar fi prins viață această călătorie. Poți să o numești și antrenament creativ!

Ești pregătit să începem? Succes!

Indicatorul I. Desenul creativ

► Ca la orice început, este bine să-ți investigăm potențialul creativ. De aceea, începem cu o scurtă și interesantă probă care leagă desenul de imaginea.

1. Continuă următoarele desene în aşa fel încât să rezulte figuri cât mai diferite și mai originale. Folosește creioane colorate. Dă un titlu cât mai sugestiv fiecarui desen realizat.

Model:

șarpe, râu, sopârlă, șosea

a)

b)

c)

Model: râu • galben-oranj (este un râu de miere)

- alb (este un râu de lapte)
- negru (este un râu de smoală)
- roșu (este un râu de căpșuni)

► Posibile soluții găsite de elevii parteneri:

1. a) munți, brazi, gard, pieptăn, fierastrău, razele soarelui, gheare de dinozaur, metrul tâmplarului;
(Alina)

b) ochelari, cireșe, ochi, faruri, Soarele și Luna, roți, monede, alune; *(Șerban)*

c) sertar, tabacheră, tablou, plic, cutie, cameră, piscină, teren cu gazon, livadă, penar, tablă, teren de tenis, magazin. *(Horia)*

2. a) brad • alb-roz (este un brad de frișcă)
• transparent (este un brad de săpun)
• roșu (este un brad de foc)
• negru (este un brad de ciocolată amăruie)
• albastru (este un brad de cerneală)

Din brații alb-rosu (de frișcă) și negri (de ciocolată amăruie) aș mânca atunci când aș avea poftă. Cu acele de săpun ale bradului transparent m-aș spăla pe mâini. Sub bradul roșu (de foc) m-aș încălzi iarna și aș fi apărat de animalele sălbaticice (îndeosebi de lupi). În tulipina bradului albastru aș avea un rezervor nesecat de cerneală, din care mi-aș alimenta mereu stiloul cu care-mi efectuez temele. *(Lucian)*

b) scrisoare – verde (este o scrisoare din frunze de mentă)

I-aș trimite bunicii o scrisoare din frunze de mentă pentru ca, după ce ar termina-o de citit, să o mesece și să i se răcorească gura într-un mod plăcut. Dacă bunica va descoperi greșeli de exprimare sau greșeli de ortografie și de punctuație, mi-o va restitu și o voi mânca eu. Îmi place culoarea verde, deoarece exprimă sinceritate (mă determină să spun numai adevărul). *(Diana)*

Indicatorul 2. Să fim inventiv!

► Te-ai gândit vreodată ce alte întrebuițări poate avea un obiect obișnuit, familiar? Dar să-ți imaginezi o întâmplare hazlie prin care poate trece acest banal obiect? Iată provocarea pe care îl oferă două tehnici de scriere creativă!

a) o cutie goală de conserve

b) un nastur

2. Alcătuiește o scurtă compunere hazlie despre unul dintre aceste două obiecte, la alegere.

► Posibile soluții găsite de elevii parteneri:

1.a) o cutie goală de conserve: pușculiță, ghiveci, jucărie, suport pentru creioane, suport pentru nasturi, timbre sau mărțișoare, veselă pentru animale, scrumieră; (*Patrik*)

b) un nastur: breloc, apărătoare pentru priză, ochelari, jucării (coliere, gură, nas), suport pentru geamul fisurat, milieu, perdea. (*Gabriela*)

2. a) O cutie de conserve

S-a petrecut într-o dimineață geroasă de iarnă. Pisoial meu, Top, se juca cu o cutie de conserve prin bucătărie. Bunicul tocmai scotea cenușa din sobă, când Top i-a aruncat cutia în piciorul drept. Dezechilibrându-se, bunicul a vărsat cenușa pe vasele bunicii, aşezate frumos în dulap. Speriat, Top s-a urcat cu conserva pe vase. Dar, ghinion: conserva i-a rămas înțepenită între două farfurii. Motanul a început să dea jos farfuriile, care se spărgeau cu zgomot. Bunicul privea neputincios la dezastru. Atrasă de zgomot, bunica a venit într-un suflet în bucătărie. Privirea i-a căzut pe Top care, murdar de cenușă, se juca în continuare cu conserva, pe față de masă albă ca zăpada.

Săraca de ea, nu știa ce să facă: să plângă de necaz sau să râdă? Voi ce-ați fi făcut? (*Iulia*)

b) Nasturii buclucași

Odată, am avut mulți, mulți nasturi, în formă de cireșe, banane, căpșuni și alte fructe.

Hamsterul meu, Jerry, a scăpat din cușcă și s-a plimbat prin casă, până a dat de nasturi. Crezând că erau bunătăți, i-a mâncat și a fugit.

Mai târziu, când m-am întors acasă, am văzut toți nasturii sfărâmați. Lângă ei era un biletel pe care scria cu litere de-o șchioapă: „Ia-ți fructele de-aici că nu-s bune, nu sunt coapte și mai au și ațe-n ele!“ Imediat, încheia: „Vizitează-mă la spital!“. (Andrei)

Indicatorul 3. Figurile de stil

► Să învățăm din secretele figurilor de stil (sau ale expresiilor frumoase)! Oricum s-ar numi, acestea sunt *sarea și piperul* oricărei compuneri. Aceste procedee îți sunt de folos în obținerea unui limbaj expresiv, nuanțat. Pe lângă figurile de stil exemplificate mai jos, poți să folosești multe altele: *repetiția* (de exemplu: „frumoasă, frumoasă“ – pentru a accentua ideea de *foarte frumoasă*), *inversiunea* („legănatul mers“ în loc de „mersul legănat“, pentru a scoate în evidență tipul de mers), *enumerarea* („mă simțeam singură și neînțeleasă și plăcătoare“), pentru amplificarea ideii de stare sufletească negativă a unei persoane) etc.

Exemplele sunt alese din creațiile mele literare.

a) **epitetul** (un adjectiv care arată însușiri deosebite, ieșite din comun, ale substantivelor): „Alerg cu pletele *arămii răsfrirate* de suflarea vântului *incolor*, cu tălpile *goale* ce ating pământul *brun* cu asperități ce-mi ustură pielea *mătăsoasă*.“

(Copacul anotimpurilor)

b) **comparația** (între doi termeni, precum *raze și sulite*, cu ajutorul cuvintelor *ca, precum, asemenea, la fel ca, ca și*): „Deși era atât de strălucitor, astrul nopții era de gheăță și această senzație de răceală se răspândea în toate părțile prin intermediul razelor sale, *ca niște sulite* de cristal.“

(Cine ești tu, Moș Crăciun?)

c) **personificarea** (atribuirea de însușiri omenești unor lucruri, unor fenomene ale naturii sau unor idei abstracte):

„Copilăria mea aleargă desculță
Pe câmpul cu maci înfloriți.“

(Copilăria mea)

d) **metafora** (o comparație nedezvoltată, adică în loc de *Soarele este ca o portocală exotică*, mă exprim direct zicând *portocala exotică*): „De jos, de pe Pământ, Soarele părea mai mic, dar pe măsură ce înainta, tăind cu zborul său imensul *ocean albastru*, căluțul de foc observa că *portocala exotică* la care râvnea devinea din ce în ce mai mare.“

(Căluțul de foc)

I. Găsește cât mai multe și mai originale epitete, comparații, personificări și metafore pentru fiecare dintre cuvintele:

a) primăvara;

2. Folosește expresiile pe care le-ai scris într-o compunere mică, cu titlu la alegere (*Primăvara sau Ghiocelul*).

3. Crezi că ghiocelul ar putea fi simbolul altui anotimp? Motivează răspunsul, indiferent dacă este afirmativ sau negativ.

► Posibile soluții găsite de elevii parteneri:

1. a) primăvara:

- epitete: veselă, duioasă, gingașă, zâmbitoare, tandră, înverzită, glumeață;
- comparații: gingașă ca un ghiocel, înmiresmată precum o zambilă, duioasă ca zefirul, zâmbitoare ca o prințesă;
- personificări: valsează cu fluturii, cântă la flaut, presară flori prin grădini și prin câmpuri;
- metafore: stăpâna ghoceilor, împărăteasa gâzelor, prima fiică a împăratului An, ursitoarea cea bună. (Ancuța)

b) ghiocelul:

- epitet: *plăpând, gingaș, firav, gânditor, micuț, visător;*
- comparații: *alb ca spuma laptelui, petale gingăse precum lacrimile, luijerul subțire precum gâtul lebedei;*
- personificări: *vestește învierea naturii, își scutură clopoțelul, tremură în bătaia vântului, își scoate căpșorul din plapuma albă;*
- metafore: *străjerul iubirii, clopotul fermecat, vestitorul primăverii, cranicul carnavalului florilor, străjerul ierbii încolțite.* (Iulia)

2. a) Primăvara

Din hora nesfărșită a anotimpurilor se desprinde veselă, zâmbitoare și tandră prima fică a Împăratului An. Înmiresmată precum o zambilă, gingășă ca un ghiocel, zeița surâde cântăreților pădurii, care-i încântă auzul cu trilurile lor. Împărateasa găzelor valsează cu fluturii multicolori și cântă la flaut. Sosirea ei este vestită de spiridușul verde cu căciuliță albă. Ea dă semnalul începerii carnavalului florilor, care ne încântă vederea cu frumusețea costumelor și cu parfumurile discrete. Aruncă pe cer portocală exotica ce încâlzește întreaga natură. Duioasă ca zefirul, crăiasa cea Tânără urșește întregii firi un anotimp de vis, preferatul. (Lucian)

b) Ghiocelul

Alaiul de flori multicolore și înmiresmate al prințesei Primăvara este condus de cavalerul alb: Ghiocelul. Trezită de sulițele aurii și subțiri ale soarelui, floarea ultimei zăpezi își ridică somnoroasă și măreață clopoțelul plăpând și zglobiu, de sub plăpumioara caldă. Petalele albe și gingăse precum lacrimile se dezmorțesc iute, dansând pe luijerul verde și grațios precum gâtul unei lebede. Tremurând în bătaia vântului, vestește prin clinchetul său fermecat învierea naturii. Este minunat să privești un ghiocel din momentul în care-și scoate căciuliță albă, prinșă cu o nestemată verde de luijerul firav, la lumina soarelui, și până când își duce la bun sfârșit misiunea sa nobilă, jertfindu-se pe altarul fermecătoarei sale stăpâne! (Diana)

3. □ Consider că ghiocelul nu ar putea fi simbolul altui anotimp. Vara, din cauza căldurii prea mari, ghiocelul s-ar ofli imediat. Toamna, n-ar rezista vântului și ploilor reci. Iernii nu ar putea să-i fie simbol, deoarece ar îngheța. (Andrei)

■ Sunt de părere că ghiocelul este simbolul prieteniei dintre două anotimpuri vecine: iarna și primăvara. Iarna i-a împrumutat ghiocelului culoarea albă, culoarea zăpezii, iar primăvara i-a dăruit culoarea verde, specifică ierbii. Iată de ce ghiocelul este un simbol de graniță între două anotimpuri: sfârșitul iernii și începutul primăverii. (Gabriela)

Indicatorul 4. Binomul fantastic

► Citind acest titlu, este firesc să te întrebi ce înseamnă cuvintele care îl compun. Ei bine, alegem două cuvinte la întâmplare, aparent fără nicio legătură între ele, și ne imaginăm un scenariu în care cele două pot să conviețuiască, fără să mai aibă rostul lor obișnuit. Astfel de exemple de binome fantastice sunt: *câine – dulap, lumină – pantof, vineri – parfum, scaun – ramă, porc – robinet.*

Iată un model de povestire creativă alcătuită pe baza binomului fantastic „*pisoiaș – aspirină*”, care îmi aparține: